

Utlåtande 2013:165 RVI (Dnr 303-744/2012)

Kontroll och uppföljning av båtuppläggningsplatser inom Stockholms stad – Miljödiplomering av båtklubbar

Motion (2012:25) av Malte Sigemalm (S)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2012:25) av Malte Sigemalm (S) om ”Kontroll och uppföljning av båtuppläggningsplatser inom Stockholms stad - Miljödiplomering av båtklubbar” anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Per Ankersjö anför följande.

Ärendet

Malte Sigemalm (S) har skrivit en motion avseende kontroll och uppföljning av båtuppläggningsplatser inom Stockholms stad och föreslår bland annat en miljödiplomering av båtklubbar.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB.

Stockholms Stadshus AB har avböjt att själva svara på remissen och har underremitterat ärendet till dotterbolaget Stockholms Hamn AB som i sin tur inte har inkommit med något svar.

Stadsledningskontoret anser att problemet med föroreningar vid båtupställningsplatser är väl kartlagt. Det är vidare upp till framförallt miljö- och hälsoskyddsnämnden såsom tillsynsmyndighet samt idrottsnämnden såsom ansvarig för båtsporsfrågor att bedöma huruvida deras information och arbete med båtclubbarna kan bli mer ändamålsenlig för att minska kemikaliespridningen ytterligare.

Exploateringsnämnden anser att ansvarsfördelningen mellan båtclubbar och markägare bör klargöras då kontoret som markägare ser stora kostnader vid sanering av föroreningarna i mark och sediment vid ändrad markanvändning. Vidare anser nämnden att staden bör verka för att arbeta enligt havsmyndighetens intentioner. Spolplattor eller borsttvättar bör anordnas på lämpliga båtuppläggningsplatser inom staden främst inom Mälaren.

Idrottsnämnden anser att båtclubbarna och deras centrala organisationer Saltsjön-Mälarens Båtförbund (SMBF) och Stockholms Seglarförbund (SSF) har miljöfrågorna i fokus.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att flera av punkterna som Malte Sigemalm ser som önskvärda redan tillgodoses genom förvaltningens tillsynsarbete.

Farsta stadsdelsnämnd anser att problemen med olämpliga båtbottnfärger, förorenad mark och miljöfarlig verksamhet inom båtclubbarnas uppläggningsområden är inte aktuella för den småskaliga verksamhet som finns i vårt område.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd är positiv till att motionären lyfter miljöproblematiken med den verksamhet som bedrivs vid stadens båtclubbar. Vidare delar nämnden uppfattningen att informationsinsatser till verksamheten vid båtclubbar bör prioriteras. Nämnden delar emellertid inte förslaget om att staden ska utfärda s.k. ”Green Card” eller ta fram kriterier för miljödiplomering av båtclubbarnas verksamhet. En miljödiplomering eller en kvalitetssäkring måste göras av en oberoende part.

Norrmalms stadsdelsnämnd stödjer Malte Sigemalms förslag om att staden ska ta fram en produktlista över de ämnen som bör fasas ut i samband med arbeten på fritidsbåtar. De är även positiva till förslaget om att staden tillsammans med båtclubbarna genomför informationsinsatser gentemot klubbmedlemmarna om att använda de minst miljöfarliga produkterna.

Mina synpunkter

Stockholm är en stad på öar och närheten till vatten är ett av de värden som gör staden unik. Det är därför naturligt att möjligheten till båtliv uppskattas av stockholmarna och bidrar till stadens attraktivitet. Detta är någonting vi ska ta fasta på. Samtidigt är det viktigt att vi inte förorenar det vatten som kringgärdar vår stad. Mälaren är vår dricksvattentäkt och möjligheten att bada från stränder och klippor och äta fisken som fångas i våra vatten, även i innerstaden, är någonting som stockholmarna uppskattar och slår utländska besökare med häpnad. Därför är det viktigt att verksamheterna i staden bedrivs i samklang med stadens profilerade miljöarbete. Jag delar därmed motionärens uppfattning att frågan om båtclubbarnas miljöarbete är någonting som staden ska fortsätta att arbeta aktivt med.

Precis som flera remissinstanser påpekar är redan områdena där båtuppställning sker väl dokumenterade. Det saknas därmed skäl att enligt motionärens förslag företa en ny markanalys. Ett bättre fokus är att styra resurserna mot att kartlägga nya historiskt förorenade områden, precis som miljö- och hälsoskyddsnämnden fick extra anslag för i 2013 års budget.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedriver sedan år 2010 tillsyn på båtclubbarnas egenkontroll. Vid dessa tillsynstillfällen ställs det krav på att klubbarna säkerställer att endast godkända båtbottnfärger används i verksamheten, men de fungerar också som ett forum för information från tillsynsmyndighetens sida. Den kemikalieplan som är under framtagande syftar till att samordna stadens kemikaliarbete och utfasningen av de allra giftigaste och farligaste kemikalierna och kommer att vara ett viktigt redskap även i detta hänseende. Detta viktiga arbete inom ramen för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsyn ska naturligtvis fortlöpa och utvecklas i samråd med båtclubbarna. I syfte att minska spridningen av kemikalier från båtbottnfärger har också idrottsnämnden givits i uppdrag att uppföra ett flertal spolplattor på strategiska platser i staden.

Fördelarna med att miljödiplomera sin båtclubb är framförallt att miljöarbetet kan bli mer strukturerat och att tydligheten och medvetenheten kring de miljöfrågor som är kopplade till båtlivet i staden ökar för såväl medlemmar som utomstående. I dagsläget finns det redan flera fristående alternativ för miljödiplomering av båtclubbar. Miljö- och hälsoskyddsnämnden upplyser redan idag båtclubbarna om möjligheterna att miljödiplomera sin verksamhet. Jag ser därför ingen anledning att staden ska utarbeta ett eget miljödiplomeringssystem i konkurrens med de befintliga, utan att syftet med förslaget redan täcks in av miljö- och hälsoskyddsnämndens nuvarande arbete.

Med anledning av detta anser jag att stadens arbete redan tillgodoser intentionen bakom motionärens förslag och föreslår därför att motionen anses besvarad med hänvisning till detta utlåtande.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2012:25) av Malte Sigemalm (S) om kontroll och uppföljning av båtuppläggningsplatser inom Stockholms stad - Miljödiplomering av båtklubbar
3. Sammanställning av information om föreningar vid båtuppläggningsplatser i Stockholm, Stockholms stads miljöförvaltning
4. Båtbottentvättning av fritidsbåtar, Havs och vatten myndigheten
5. Tillsyn av båtbottentvättning i Stockholms län, Miljösamverkan Stockholms län

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Karin Wanngård (S) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

- Att motionen bifalles
- Att därutöver anföra

Arbetet som staden har startat tillsammans med båtklubbarna i Stockholm, att intensifiera byggandet av båtbottentvättar och toalettömningsstationer, går alldeles för sakta idag. Vi har tidigare föreslagit både utökad antal gästplatser och en öppen tömningsanläggning i Stockholm. Den borgerliga majoritetens bristande ambitioner har dessvärre försenat det arbetet.

Som motionären föreslår skulle t.ex. utfärdande av ett ”Green Card” för båtklubbar som arbetar mer ”seriöst” än andra klubbar absolut vara värt att pröva, inte minst som ledstjärna för andra att intensifiera miljöarbetet.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att staden genom att ställa krav på båtklubbarna ska medverka till att de nationella miljömålen ”en giftfri miljö”, ”levande sjöar och vattendrag” och ”hav i balans samt levande kust och skärgård” uppfylls.

2. Att uppdraga åt miljö- och hälskyddsmyndigheten att inleda ett tillsynsprojekt som syftar till att giftiga båtbottnfärger och andra miljöskadliga ämnen inte sprids från Stockholms båtklubbar till mark, sediment och vatten.
3. Att om tillräckliga åtgärder inte vidtagits av båtklubbarna inom rimlig tid, besluta att staden ska genomföra miljöskyddande åtgärder på kommunal mark som utarrenderas till båtklubbar och reglera kostnaderna genom nya arrendeavtal med berörda klubbar.

Vi instämmer helt med motionären om att det är ett stort problem att giftiga ämnen fortsätter att öka på och runt mark och i bottensediment i närheten av platser för båtuppläggning. Upprepade kontroller visar tydligt att halterna av koppar, zink, bly och tributyltenn, giftiga ämnen som finns eller har använts i båtbottnfärg, är kraftigt förhöjda i närområdet runt de undersökta båtuppläggningsplatserna.

Vi instämmer i stort med motionärens förslag men anser inte att ett miljödiplomeringsystem för båtklubbar är tillräckligt för att lösa problemen med förgiftad mark och vatten runt båtklubbar. Arbetet med att minska miljöpåverkan från båtklubbar har i Stockholm pågått under lång tid och miljöförvaltningen har varit involverad i miljöförbättrande projekt på Stockholms båtklubbar sedan 1990-talet. Trots detta fortsätter giftiga ämnen, både tillåtna och förbjudna, att spridas till mark och vatten. Båtlivet är en viktig del av många stockholmares fritid eller vardag och ska så förbli. Att vattenkvaliteten i våra sjöar och hav inte försämras ligger i de flestas intresse. Tyvärr har varken den befintliga tillsynen eller befintliga miljödiplomeringsystem uppnått sina mål och flertalet inspekterade båtklubbar får fortfarande anmärkningar vad gäller egenkontroll, avfallshantering, avloppslösningar och rutiner. Vi anser därför inte att ett miljödiplomeringsystem är tillräckligt för att uppnå renare uppläggningsplatser.

En modernisering av Stockholms båtklubbar måste påbörjas nu. Målet måste vara att på sikt fasa ut skadlig båtbottnfärg. Adekvat utrustning för att undvika onödig miljöpåverkan, som spolplattor och båtbottnvättar, måste göras tillgänglig. Vi anser att åtgärderna ska tidsättas. Om båtklubbar som arrenderar kommunal mark inte själva utför åtgärder inom utsatt tid ska åtgärder genomföras av staden och regleras med hjälp av arrendeavgifter. Saknar ansvarig aktör finansiering av saneringsåtgärder kan detta vid behov återspeglas i arrendeavgifter. Den grundläggande principen bör dock vara att det är förorenaren som ska betala. Det bör också övervägas att klubbar som säkrar medlemmarnas tillgång till båtbottnvätt genom avtal med extern part kan få sänkt arrende.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2012:25) av Malte Sigemalm (S) om ”Kontroll och uppföljning av båtuppläggningsplatser inom Stockholms stad - Miljödiplomering av båtklubbar” anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 4 december 2013

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Per Ankersjö

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Roger Mogert, Tomas Rudin och Maria Östberg Svanelind (alla S) med hänvisning till reservationen av (S) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motionen
2. Samt att därutöver anföra

Vi delar motionärens uppfattning och anser att det vore bra om man påskyndar arbetet med att modernisera stadens båtklubbar. Ambitionsnivån hos den borgerliga alliansen är allt för låg, vilket tyvärr präglar allt miljöarbete i staden.

ÄRENDET

Malte Sigemalm (S) har skrivit en motion avseende kontroll och uppföljning av båtuppläggningsplatser inom Stockholms stad samt miljödiplomering av båtklubbar. Malte Sigemalm föreslår att staden genomför en ny markanalys av områden där båtuppställning sker. Han föreslår vidare att de aktuella båtklubbarna bör medverka i detta arbete genom att informera medlemmarna om verksamhetens miljöpåverkan och medlemmar som genomgått en utbildning i miljökunskap ska tilldelas ett miljökort. Staden bör även utarbeta kriterier för ett diplomeringsystem och genomföra denna diplomering av klubbarna samt utarbeta normer för vilka produkter som bör fasas ut.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB.

Stockholms Stadshus AB har avböjt att själva svara på remissen och har underremitterat ärendet till dotterbolaget Stockholms Hamn AB som i sin tur inte har inkommit med något svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Användningen av kemikalier är omfattande i samhället. Många kemikalier är helt nödvändiga och de spelar en betydande roll i vårt dagliga liv. Kemikalieanvändningen är dock inte oproblematisk, kunskapen om hur vi människor påverkas av kemikalier är i stor utsträckning bristfällig. Spridningen av oönskade substanser kan hota djur- och naturliv, liv och hälsa. Därför är bland annat verksamhetsmässigt användande kringgärdat av restriktioner, regler och tillsyn.

Staden har kommit till rätta med de stora industriella punktutsläppen men miljön i Stockholm påverkas fortfarande av de utsläpp som sker genom en spridning av miljöfarliga ämnen från produkter, bygg- och konsumentvaror. Stockholms stad arbetar med kemikalier och miljögifter genom tillsyn, miljöövervakning, i upphandling och även genom internationellt samarbete. Stadens arbete utgår från EU- förordningar, såsom REACH, nationella miljökvalitetsmålet *Giftfri miljö*, stadens miljöprogram samt kemikalieplanen som syftar till att minska förekomsten av kemikalier i till

exempel mat och kläder.

Ytterligare ett arbete som staden bedriver är den satsning som idrottsnämnden gör med anläggandet av spolplattor och tömningsstationer för båttoaletter så att fritidsbåtslivet ska minska sin miljöbelastning.

Malte Sigemalm (S) konstaterar i motionen att flera gränsvärden överskrids både på land och i vatten där båtklubbar är etablerade. Stadsledningskontoret kan också mot bakgrund av 9 kap 1 § miljöbalken konstatera att båtklubbarnas verksamhet är en miljöfarlig verksamhet då det i kapitlet anges att all användning av mark, byggnader eller anläggningar som på ett eller annat sätt ger utsläpp till mark, luft eller vatten och som kan vara skadlig för människors hälsa eller miljö ska betraktas som sådan.

Stadens roll som tillsynsmyndighet ska inte underskattas. Den är en självklar del av att upprätthålla miljöbalkens integritet och funktion. En del av tillsynsmyndighetens service innebär också att lämna stöd i form av information till verksamhetsutövaren. Det ska dock understrykas att det är verksamhetsutövarens ansvar i första och sista hand att se till att kraven i lagstiftningen följs. Detta faktum bör föranleda varje båtklubb att ha en strukturerad och systematisk egenkontroll av hög kvalitet.

Sammanfattningsvis anser stadsledningskontoret att problemet med föroreningar vid båtuppsamlingsplatser är väl kartlagt. Det är vidare upp till framförallt miljö- och hälsoskyddsmyndigheten såsom tillsynsmyndighet samt idrottsnämnden såsom ansvarig för båtsporsfrågor att bedöma huruvida deras information och arbete med båtklubbarna kan bli mer ändamålsenlig för att minska kemikaliespridningen ytterligare. Huruvida tillämpandet av ett "Green Card" är ett sätt att nå resultat, är på samma sätt upp till nämnderna att bedöma. Stadsledningskontoret noterar dock att den miljödiplomering som efterlyses i motionens rubrik inte genomförs i stadens regi, utan utförs av externa aktörer. Respektive båtklubb behöver därmed vända sig till sådan för hjälp med miljödiplomering.

Vilka ämnen som är särskilt skadliga eller förbjudna är väl kända och båtklubbarna/medlemmarna är skyldiga att beakta detta i sin verksamhet. Att göra båtklubbarnas verksamhet anmälningspliktig enligt miljöbalken kan synas motiverat ur miljösynpunkt, men är en fråga för nationell nivå a utreda.

Stadsledningskontoret menar att staden mer än väl lever upp till sina skyldigheter som tillsynsmyndighet, är aktiv för att minska miljöbelastningen bland annat genom anläggandet av spolplattor och tömningsstationer för toalettavfall och därutöver är engagerad i en pågående och konstruktiv debatt med båtklubbarna.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 13 juni 2013 att som svar på motionen överlämna och åberopa exploateringskontorets tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Maria Östberg Svanelind m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Anna Bäcklund m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 maj 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Att sanera marken på båtuppläggningsplatser och därefter fortsätta med samma markanvändning utan några restriktioner är ur ett ekonomiskt perspektiv inte att rekommendera då marken kommer att behövas saneras igen vid avveckling av verksamheten. När det blir aktuellt för ett område att ändra markanvändning från båtuppläggningsplats till t.ex. bostäder markundersöks alltid området och sanering sker så att marken kan användas enligt den nya detaljplanen.

De flesta båtuppläggningsplatserna är idag inte hårdgjorda (asfalterade) utan ofta bara grusade, vilket innebär att förorenat tvättvatten infiltreras i marken och på sikt lakas föroreningarna ut i recipienten. Lakbarheten för flera av de ämnen som förekommer vid målning av fritidsbåtar är måttlig vilket gör att spridningen till recipienten troligen är begränsad. Staden bör verka för att minimera spridningen av föroreningar från båtuppläggningsplatser till recipienter. Om det visar sig att risken för spridning av markföroreningar från båtuppläggningsplatser till närliggande recipient är stor då bör sanering övervägas innan markändvändningen ändras.

Exploateringskontoret anser att ansvarsfördelningen mellan båtklubbar och markägare bör klargöras då kontoret som markägare ser stora kostnader vid sanering av föroreningarna i mark och sediment vid ändrad markanvändning.

Många båtbottnfärger som används och har använts innehåller ämnen som är skadliga för havs- och vattenmiljön. Reglerna för vad som tillåts har successivt skärpts genom åren. Det är viktigt att med olika åtgärder se till att användningen av skadliga färger minskar. Den nationella myndigheten Kemikalieinspektionen med ansvar för kemikaliekontroll arbetar med att godkänna båtbottnfärger och så bör förbli. Att staden skulle sätta upp normer för vilka produkter som ska fasas ut bedömer kontoret inte är realistiskt.

Informationskampanjer till båtklubbar om dess miljöpåverkan är bra, dock är det alltid svårt att nå ut till alla berörda båtägare. De båtklubbar som själva vill arbeta aktivt med miljöfrågor t.ex. i form av miljödiplomering föreslås stöttas och premieras av staden.

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) fick i juli 2011 uppdrag från regeringen att i samråd med Naturvårdsverket och Transportstyrelsen kartlägga och utreda miljöpåverkan av båtbottnvättning för att ta fram riktlinjer och riktvärden. I augusti 2012 presenteras HaVs i rapport (2012:10) riktlinjer för båtbottnvättning av fritidsbåtar. Målet är att i ökad utsträckning använda mekanisk rengöring som ett alternativ till båtbottnfärg på fritidsbåtar.

Exploateringskontoret anser att staden bör verka för att arbeta enligt HaVs intentioner. Spolplattor eller borsttvättar bör anordnas på lämpliga båtuppläggningsplatser inom staden främst inom Mälaren. Mälarens vatten är mycket

skyddsvärt då den är dricksvattentäkt för flera miljoner människor och därför bör åtgärder prioriteras just här. På sikt bör detta leda till att fritidsbåtar som har sin hemmahamn i Mälaren inte bottenmålas utan skrovet rengörs på mekanisk väg vilket skulle minska mängden föroreningar till recipienten.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 juni 2013 att som svar på motionen överlämna och åberopa idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Emilia Bjuggren m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Åsa Jernberg (MP), *bilaga 1*.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 18 juni 2013 har i huvudsak följande lydelse.

I Stockholm gjordes en genomgång av båtuppläggningsplatser under senare delen av 1990-talet, ”Översiktlig miljöteknisk markundersökning (AB JACOBSON&WIDMARK,1998)”.

Vid samtliga undersökta områden framkom följande:

- Risk för spridning av ytliga föroreningar till recipient.
- Exponeringsrisk genom intag av jord samt genom exponering av förorenat damm.

I motionen framförs att staden bör genomföra en ny markanalys av områdena där båtuppläggning sker, för att få fram nya fakta i och med att det är många år sedan som det senast gjordes. Staden bör i enlighet med arbetet att minska giftutsläpp påbörja saneringsarbeten innan det är aktuellt med annan användning av marken än för båtuppställning. Detta i syfte att förhindra ytterligare utsläpp till mark och vattendrag. I detta arbete ska båtklubbarna vara involverade med bland annat information till medlemmar om den miljöpåverkan som verksamheten genererat eller genererar. Det kan till exempel handla om att vid inträdet till båtklubben får medlemmen genomgå en utbildning i miljökunskap med inriktning på miljöproblem relaterade till verksamhetens art.

Förvaltningen tillsammans med båtklubbarna och deras centrala organisationer Saltsjön-Mälarens Båtförbund (SMBF) och Stockholms Seglarförbund (SSF) har miljöfrågorna i fokus. Alla klubbar har tillgång till information och utbildning genom sina förbund och förvaltningen erfar att kunskapen i miljötank och problemlösning har god förankring hos varje båtägare.

Berörda förvaltningar i staden med myndigheten miljöförvaltningen, som numera gör regelbundna och dokumenterade besök i båtklubbarna, tryggar fortsättningsvis en medvetenhet om att miljöfrågorna i klubbarna har hög prioritet.

Förvaltningen har i uppdrag, som en del i ett ökat miljöarbete, att tillsammans med båtklubbarna intensifiera byggandet av båtbottentvättar och toaletttömningsstationer. Ett arbete som inleddes 2012 med byggnationer på och intill Heleneborgs Båtklubb på Långholmen, där också viss marksanering vidtogs. Under 2013 avses ytterligare två till tre nya anläggningar med god geografisk spridning byggas vid båtklubbar.

Förslaget om utfärdande av ett ”Green Card” för båtklubbar som arbetar mer ”seriöst” än andra klubbar kan absolut vara värt att pröva, inte minst som ledstjärna för andra att intensifiera miljöarbetet.

Miljöarbetet vid båthamnar och uppläggningsområden hamnar mer och mer i fokus när staden växer och ny infrastruktur skapas. Exempel på detta är byggandet av en förlängd del av tvärbanan i Ulvsunda och kommande byggnation av Förbifart Stockholm, som under lång tid får stor påverkan för fritidsbåtlivet i Sättra.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 juni 2013 att som svar på motionen överlämna och återropa miljöförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Mats E.P. Lindqvist m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Mikael Magnusson m.fl. (S) och Sara Stenudd (V), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 27 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

1. Informationskampanj gentemot klubbar

Sedan mitten av 90-talet har miljöförvaltningen bedrivit en dialog och informationsutbyte med båtklubbarna samt även bedrivit tillsyn på avfallshanteringen. Sedan 2010 bedriver miljöförvaltningen riktad tillsyn på båtklubbarnas egenkontroll. Under åren 2010-2012 har cirka 30 båtklubbar med vinteruppläggningsplats runt om i staden besökts. Under 2013 kommer ytterligare cirka 10 av dessa verksamheter att besökas. Tillsynsbesöken är till lika stor del en informationsinsats som inspektion av verksamheten. Under tillsynsbesöken kontrolleras ett antal punkter utifrån en i förväg utskickad checklista. Dessa härrör från områdena:

- Underhåll och båttvätt

- Kemiska produkter och avfallshantering
- Sanitära anläggningar
- Egenkontroll

Flertalet inspekterade verksamheter har fått en eller flera anmärkningar gällande egenkontroll, avfallshantering, avloppslösningar eller rutiner vid underhåll av båtar. Flertalet båtklubbar saknar dokumentation som visar på en systematiserad egenkontroll med avseende på miljö- och hälsoskydd.

Förvaltningen anser att det är motiverat att ställa krav på åtgärder avseende underhåll och båttvätt. Klubbar som inte vidtar tillräckliga skyddsåtgärder uppmanas att inkomma med förslag på förbättrande åtgärder gällande hanteringen av tvättvatten från tvättning av båtar. Sådana åtgärder skulle kunna vara inrättande av spolplattor med uppsamling. Om detta inte är genomförbart ska klubben redogöra för hur de i stället kan motverka att skadliga ämnen från båtbottnfärger sprids. I augusti 2012 blev Havs- och vattenmyndighetens riktlinjer avseende båtbottnvättning klara vilka används som bedömningsgrunder i förvaltningens tillsyn (se bilaga 3).

Vidare anser förvaltningen att klubbarna i sina stadgar ska skriva in att medlemmarna endast får använda godkända färger inom klubbens aktivitet. Där bör det tydligt framgå att förbjudna båtbottnfärger inte accepteras och att användande av sådana kan innebära uteslutning ur klubben. Detta är ett bra påtryckningsmedel för att styra över användandet till mer miljövänliga alternativ och få bort eventuell illegal hantering.

Förvaltningen anser att om klubbarna har miljöstationer ska de vara utformade så att ingen risk uppstår för människors hälsa och miljön. Detta innebär bland annat att stationen ska vara låst för allmänheten, den ska ha hårdgjort golv, utrymmet ska vara invallat samt att en absorbent ska finnas tillgänglig. Klubbarna ska även ha en upprättad avfallsplan. Planen ska uppdateras genom att klubben kontinuerligt inventerar vilket avfall medlemmarna har behov av att lämna.

Förvaltningen anser att de klubbar som inte har någon kännedom om vilken avloppslösning som finns för BDT-vatten bör utreda frågan. Vidare bör klubbar med bristfälliga lösningar på längre sikt planera att ansluta verksamheten till kommunalt VA. De klubbar som har sluten tank för uppsamling av latrin ska ha ett överflynnadslarm installerat och rutiner för kontroll av detta.

2. Produktlista

Miljöförvaltningen ställer redan idag krav på att klubbarna säkerställer att endast godkända båtbottnfärger används i verksamheten. På Kemikalieinspektionen finns en förteckning över vilka färger som är godkända att använda inom olika geografiska områden. Denna lagstiftning är en av de bedömningsgrunder som används i förvaltningens tillsynsarbete.

Problemet är dock att även godkända färger innehåller miljöförstörande ämnen såsom zink och koppar. Förvaltningen informerar och råder under tillsynsbesöken klubbarna att på sikt i stället använda sig av andra alternativ framför användning av dessa traditionella färger enligt försiktighets- och produktvalsprincipen 2 kap. 3-4 §§ i miljöbalken Detta är något som även framhålls i det dokument som framtagits som handläggarstöd av en samverkansgrupp inom Miljösamverkan, Stockholms län(se bilaga 4)

Håll Sverige Rent har en sms-tjänst, "Havstulpan-tjänsten" där den som anmält sitt telefonnummer erhåller ett sms när havstulpanlarverna settlar i Saltsjön.

Havstulpanlarverna simmar endast fritt en gång under båtsäsongen och denna period brukar inträffa i slutet av juli eller i början av augusti och pågå i någon vecka. Om man befinner sig i Saltsjön när detta inträffar så är det fullt tillräckligt att efter perioden gå in i sött vatten eller tvätta av båtbottnen för att avlägsna larverna eftersom de inte hunnit generera något skal till skydd.

Förvaltningen uppmanar vidare klubbarna att gå över till hårda båtbottnfärger och i stället tvätta båten någon gång under säsongen. Det finns också en del andra lösningar såsom skrovdugar, pontoner mm, men dessa lösningar är relativt nya och inte så beprövade.

3. Informationskampanj gentemot klubbmedlemmar

Förvaltningen ser positivt på att medverka tillsammans med båtklubbarna i en informationsinsats riktad till klubbmedlemmar. Genomförandet av insatsen bör dock drivas av annan part såsom klubbarna själva eller av SMBF, Saltsjön Mälarens Båtförbund, som tillvaratar båtklubbarnas intressen.

4. Green Card till båtklubbar

Stockholms stad drev tidigare en egen miljödiplomering, Stockholms stads miljödiplom, för småföretag och organisationer. Diplomeringen knoppades av 2007 och drivs vidare i privat regi. Förvaltningens erfarenhet är att metoden miljödiplomering, oavsett om det handlar om enklare checklistor eller mer genomarbetade miljöledningssystem, tar mycket resurser att utveckla och förvalta och det ställer höga krav på objektivitet. För att det ska fungera behövs genomtänkta kriterier, en långsiktigt stabil organisation för miljödiplomering och en oberoende tredjepartsgranskning.

Det finns redan idag flera möjligheter att diplomera sitt miljöarbete. Håll Sverige Rent ansvarade tidigare för certifieringssystemet "Blå Flagg" som är en etablerad internationell miljöutmärkelse för hamnar, som innehas av bland andra Pampas Marina samt Heleneborgs båtklubb. Denna diplomering har nyligen avslutats av Håll Sverige Rent på grund av för höga omkostnader och drivs nu vidare av Friluftsrådet i Danmark som övertagit certifiering av bland annat svenska båtklubbar. För en medelstor båtklubb (ca 200 båtar) blir kostnaden för certifieringen ca 1 000 euro. Det finns också möjlighet att certifiera sig enligt ISO14001, EMAS eller förenklade miljödiplomeringssystem för mindre företag och organisationer såsom Svensk Miljöbas.

Under tillsynsbesöken informerar förvaltningen klubbarna om möjligheter att certifiera sin verksamhet. Förvaltningen anser inte att det finns behov av ytterligare system.

5. Anmälningssplikt för båtklubbar

Förvaltningen ser positivt på Sigemalms förslag att båtklubbar med uppläggningsplats ska vara anmälningsspliktiga verksamheter. Båtklubbar där underhåll sker bör anses vara miljöfarliga verksamheter då dessa har en gedigen kemikalieanvändning samt mottagning av farligt avfall. En anmälningssplikt skulle även ge förvaltningen kännedom om vilka båtclubbarna är och var de är lokaliserade. En förutsättning för detta är en lagändring där båtklubbar med uppläggningsplats klassas som c-verksamheter i bilagan till Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Malte Sigemalm föreslår vidare att staden bör genomföra en ny markanalys av områden där båtuppställning sker. Tidigare undersökningar i Stockholm visar att föroreningshalterna är höga. Miljöförvaltningen menar att behovet är litet av en allmän kartläggning av samtliga områden genom ytterligare provtagning och analys, eftersom tillståndet på dessa platser redan är väl utrett och att det inte finns något som tyder på att situationen skulle ha förändrats sedan tidigare provtagningar. Ett flertal studier har gjorts i Stockholm sedan den miljöförvaltningen lät göra 1998 och det har också gjorts undersökningar i andra kommuner som alla visar liknande resultat. Däremot skulle specifik provtagning av enskilda områden vara motiverat som förundersökning inför ett planerat åtgärdsarbete.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser förvaltningen att flera av punkterna som Sigemalm ser som önskvärda redan tillgodoses genom förvaltningens tillsynsarbete. Vidare medverkar gärna förvaltningen i eventuella informationsinsatser för att öka miljömedvetenheten hos stadens båtklubbar och dess medlemmar.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 13 juni 2013 att som svar på motionen överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 maj 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Inom Farsta stadsdelsområde finns endast två mindre båtklubbar, en i Sköndal vid Drevviken med ett trettiotal roddbåtar och Marieborgs båtklubb vid Magelungen i Farsta strand med ett fyrtiotal roddbåtar.

Problemen med olämpliga båtbottnfärger, förorenad mark och miljöfarlig verksamhet inom båtclubbarnas uppläggningsområden är inte aktuella för den småskaliga verksamhet som finns i vårt område. Det finns ingen anledning att tro att miljöfarlig båtbottnfärg har använts vid båtclubbarna eftersom det är sötvatten i sjöarna. Miljöfarlig båtbottnfärg används för att skydda mot angrepp av exempelvis havstulpaner och musslor som endast finns i saltvatten.

Förutom att båtklubbar i staden står för utsläpp av giftiga ämnen från båtbottnfärger är det enligt Malte Sigemalm även en hälsorisk för den som arbetar vid sin båt. Han anser därför att verksamheten vid båtklubbar ska bli anmälningspliktig. Som tidigare nämnts finns det inte någon utbredning av problemen med miljöfarliga produkter i stadsdelsområdets två båtklubbar. Förvaltningen tror dock att båtägarna kan ta eget ansvar för sin fritidsverksamhet.

Självklart ska nya utsläpp till mark och vatten förhindras. En informationskampanj från staden, tillsammans med båtklubbar, om miljöproblem som kan relateras till klubbarnas verksamhet är ett bra förslag. Ytterligare utbildning om miljökunskap inom klubbarna är bara positivt. Om det sedan ska resultera i en miljödiplomering av klubbarna har förvaltningen ingen uppfattning om.

Förvaltningen har inte tillräcklig kunskap att svara på om det är dags för staden att göra en ny analys av marken vid båtuppläggningsplatser. Den senaste analysen genomfördes för 15 år sedan. Vi kan bara notera att det inte lär behövas vid våra båtklubbars uppläggningsområden, som är belägna på parkmark och endast har roddbåtar.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 13 juni 2013 att som svar på motionen överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Bengt Roxne m.fl. (S), *bilaga 1*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 maj 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att motionären lyfter miljöproblematiken med den verksamhet som bedrivs vid stadens båtklubbar. Vidare delar förvaltningen uppfattningen att informationsinsatser till verksamheten vid båtklubbar bör prioriteras.

Förvaltningen delar emellertid inte förslaget om att staden ska utfärda s.k. ”Green Card” eller ta fram kriterier för miljödiplomering av båtklubbarnas verksamhet. En miljödiplomering eller en kvalitetssäkring måste göras av en oberoende part.

Definitionen av miljöfarlig verksamhet är all användning av mark, byggnader eller anläggningar som kan ge upphov till utsläpp till luft, mark eller vatten eller medföra andra störningar för människor eller miljön. Definition av miljöfarlig verksamhet finns i 9 Kap 1 § Miljöbalken. Miljöfarlig verksamhet delas in i A-, B-, C- eller s.k. U-anläggningar beroende på verksamhetens omfattning och miljöpåverkan. För att få driva vissa miljöfarliga verksamheter krävs tillstånd eller anmälan.

- A-anläggningar tillståndsprövas av mark- och miljödomstolen, exempelvis flygplatser, avfallsdeponier och oljeraffinaderier.
- B-anläggningar tillståndsprövas av miljöprövningsdelegationen inom länsstyrelsen, exempelvis avloppsreningsverk, energianläggningar och täkter.
- C-anläggningar anmäls till kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd, exempelvis bilskrotor och bensinstationer.

Miljöfarlig verksamhet som inte klassas som A-, B- eller C-anläggningar, s.k. U-anläggningar, exempelvis båtklubbar, behöver inte prövas eller anmälas. Krav på U-anläggningar kan ändå ställas av den kommunala tillsynsmyndigheten. Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms stad är den kommunala tillsynsmyndighet som utövar tillsyn av båtklubbar i enlighet med Miljöbalken.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden genomför kontinuerligt tillsyn över stadens båtklubbar och prioriterar enligt uppgift, de båtklubbar som också tillhandahåller båtuppläggningsplatser. Vid tillsynen ställs krav på egenkontroll av verksamheten, där båtklubben får lämna förslag på rutiner för bl.a. avfallshantering, kemikaliehantering och andra sanitära lösningar. Detta granskas av tillsynsmyndigheten som också lämnar råd samt information om vilka krav som ställs utifrån gällande lagstiftningar.

I motionen föreslås att staden bör sätta upp normer för vilka produkter som ska utfasas. Det är huvudsakligen Kemikalieinspektionen, länsstyrelsen och den kommunala tillsynsmyndigheten som har tillsyn över kemiska produkter, produktinformation samt dess klassificering och märkning. Det nationella miljö kvalitetsmålet *Giftfri miljö* handlar bland annat om utfasning av de farligaste kemikalierna. När det är möjligt ska farliga kemikalier ersättas med mindre farliga. Om verksamheten hanterar kemikalier är det viktigt att ha rutiner så att hanteringen sker på rätt sätt, t.ex. genom att följa de anvisningar som ges i säkerhetsdatabladen. I Kemikalieinspektionens författningssamling kan man läsa mer om de regler som gäller. Här finns också PRIO-databasen, PRIO delar in ämnen i två prioriteringsnivåer, *utfasningsämnen* och *prioriterade riskminskningsämnen*. Vilken grupp ett ämne tillhör beror på ämnets egenskaper. PRIO är inte menad att användas som en förbudslista för ämnen. Databasen innehåller endast exempel på ämnen med miljö- och hälsofarliga egenskaper som bör prioriteras i riskminskningsarbetet.

Den juridiska grunden för PRIO finns i de s.k. allmänna hänsynsreglerna som finns i Kap 2 i Miljöbalken. De viktigaste delarna i detta sammanhang är kunskapskravet, försiktighetsprincipen och produktvalsprincipen (substitutionsprincipen). Dessa regler gäller generellt, d.v.s. de gäller för både tillverkare, importörer, säljare och användare av kemiska produkter och varor, exempelvis båtklubbar.

Miljöbalken gäller alla miljöfarliga verksamheter och lägger ansvaret på verksamheten att självständigt följa de regler, beslut och domar som myndigheter eller miljödomstolar har bestämt. Egenkontroll är den metod som Miljöbalken anvisar för

att verksamheter ska kunna ta sitt miljöansvar och för att visa tillsynsmyndigheten att de följer hänsynsreglerna, detta kallas omvänd bevisbörda.

Förvaltningen anser att ett "Green Card", en miljödiplomering, eller någon annan form av kvalitetssäkring som är en s.k. kontroll av egenkontrollen inte kan genomföras av den part som också har rollen som tillsynsmyndighet. Det skulle innebära att myndigheten utövar tillsyn över sin egen kvalitetssäkring. En miljödiplomering eller en kvalitetssäkring måste göras av en oberoende part. ISO 14001 är ett exempel på en internationellt accepterad standard som utgör grunden för fastställande av miljöledning. Meningen med ISO är att den ska kunna användas på olika typer av verksamheter som har olika stor miljöpåverkan och miljöbelastning. Som bevis på att verksamheten uppfyller de krav som standarden sätter, blir verksamheten certifierad av ett oberoende ackrediterat certifieringsorgan. ISO 14001 är ett exempel på kvalitetssäkring, men är troligtvis för kostbart för en båtklubb som vanligtvis drivs på ideell basis.

Båtlivets påverkan på omgivande miljö är känd sedan länge. Sammantaget visar studier att mark som används som uppläggningsplatser för fritidsbåtar i allmänhet är kraftigt förorenad med flera kända giftiga föreningar som alla kan innebära stor risk för oönskade effekter på människor och andra organismer. Arbets- och fritidsbåtar använder i dag olika former av bottenfärg för att motverka beväxning på båten. Båtbottenfärger tillhör gruppen antifoulingprodukter där tillåtna aktiva substanser håller på att bedömas. Till båtfärger tillsätts giftiga substanser med syftet att läcka ut i lagom takt så att de förhindrar påväxtorganismer att fästa på skrovet. Dessa produkter är alltså designade för att läcka ut gifter i vattenmiljön. Avspolning av båten sker vanligtvis direkt vid upptagsplatsen på hösten. Ibland sker detta på en spolplatta men oftast direkt på marken. På många upptagningsplatser sker idag ingen organiserad uppsamling eller rening av tvättvattnet och de föroreningar som vattnet innehåller, utan tvättvattnet får rinna ut på marken. Om marken består av en grusad yta riskerar marken att bli förorenad samt att en del föroreningar förs ut till havet. Består marken av en hårdjord yta kommer tvättvattnet snabbt ut i havet.

De senaste decennierna har emellertid ett flertal mekaniska, helt giftfria, alternativ till båtbottenfärger börjat komma fram på marknaden. En metod är borsttvättar där båtarna precis som i en biltvätt borstas rena i vattnet.

Förvaltningen instämmer i att det är viktigt att klargöra hur ansvarsfördelning är mellan enskilda båtägare, båtklubbar, kommuner respektive markägaren. Normalt gäller principen om att förorenaren betalar. *Polluter Pays Principle* (PPP), det innebär att den som orsakar skador i miljön ska betala de samhällsekonomiska kostnader som uppstår. När det gäller den här typen av verksamhet som verkar på ideell basis kan en ansvarsutredning bli komplicerad. Ett tydliggörande vore rimligt, i synnerhet som det saknas tydliga nationella riktlinjer för hur fortsatt ackumulering av gifter på båtuppläggningsplatser ska minimeras och vad som ska gälla för en nyanläggning av en båtuppläggningsplats.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 juni 2013 att som svar på motionen överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Anita Lindskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 maj 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm är med sitt närmast unika läge nära vattnet en stad där det finns stora möjligheter till ett rikt båtliv, vilket också bidrar till en levande stadsmiljö. Förvaltningen vill framhålla vikten av att de båtuppläggningsplatser som staden tillhandahåller så långt det är möjligt inte hindrar stadens invånare och besökare från att promenera längs stränderna. Förvaltningen anser att staden, i de fall uppläggningsplatser av båtar hindrar framkomligheten, i samråd med båtklubbarna bör försöka hitta lösningar som gör det möjligt att promenera längs stadens vatten. Förvaltningen delar Malte Sigemalms uppfattning att det är angeläget att minimera negativa miljöpåverkan från båtklubbar och båtägare. Det är bl.a. viktigt att värna om de badplatser som finns utmed stadens stränder och därför angeläget att de produkter som båtägare använder inte förorenar vattnet.

Miljöförvaltningen har sedan många år tillbaka ett informationsutbyte med båtklubbarna och har även tillsyn av avfallshanteringen. Sedan 2010 ansvarar miljö- och hälsoskyddsnämnden också för tillsyn av båtklubbarnas egenkontroll.

Förvaltningen anser att det är motiverat att ställa krav på båtklubbar och båtägare att använda miljövänliga produkter. Som ett påtryckningsmedel skulle båtklubbarna i sina stadgar kunna skriva in att medlemmarna endast får använda godkända färger.

Förvaltningen stödjer Malte Sigemalms förslag om att staden ska ta fram en produktlista över de ämnen som bör fasas ut i samband med arbeten på fritidsbåtar. Förvaltningen är även positiv till förslaget om att staden tillsammans med båtklubbarna genomför informationsinsatser gentemot klubbmedlemmarna om att använda de minst miljöfarliga produkterna. Både ansvaret för att ta fram en produktlista och genomföra informationsinsatser bör lämpligen läggas på miljö- och hälsoskyddsnämnden som redan idag har ett samarbete med stadens båtklubbar.

Förvaltningen är däremot tveksam till förslaget om att utfärda ett s.k. Green Card till båtklubbar som seriöst arbetar med miljöförbättrande åtgärder. För att kunna genomföra den typen av miljödiplomering krävs, som förvaltningen ser det, stora resurser och frågan är om möjligheten att få ett Green Card i realiteten skulle bli en sporre för båtklubbarna i deras miljöarbete. Det finns redan idag möjligheter till olika typer av miljödiplomering.

Förvaltningen kan inte ta ställning till Malte Sigemalms förslag om att båtklubbarnas verksamhet ska bli anmälningspliktig. Det kan dock finnas anledning att utreda frågan för att se om det är möjligt att göra verksamheten anmälningspliktig och om detta skulle kunna bidra till bättre insyn i båtklubbarnas verksamhet.

RESERVATIONER M.M.

Exploateringsnämnden

Reservation anfördes av Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) enligt följande.

Att bifalla motionen samt
Att därutöver bifalla kontorets förslag till beslut.

Reservation anfördes av Anna Bäcklund m.fl. (MP) enligt följande.

Exploateringsnämnden beslutar att ge kontoret i uppdrag att göra ändringar i remissvaret i enlighet med följande:

- Staden ska ställa krav på vilka produkter som ska fasas ut.
- Staden ska ställa krav på att de båtklubbar som arrenderar mark av staden ska vidta åtgärder i enlighet med havs rekommendationer, om så ej sker ska staden vidta åtgärder som fullt ut ska finansieras genom höjda arrendeavgifter för de båtklubbar som inte uppfyller kraven.
- Staden ska genom att ställa krav på båtklubbarna medverka till att de nationella miljömålen ”en giftfri miljö”, ”levande sjöar och vattendrag” och ”hav i balans samt levande kust och skärgård” uppfylls.
- I övrigt bifalla kontorets förslag till beslut samt anföra följande:

Det finns ett flertal allvarliga miljöproblem som orsakas av båtverksamheten i Stockholms stad. Bland annat är halterna av koppar, zink, bly, tributyltenn och andra giftiga ämnen kraftigt förhöjda i närområdena kring flera av Stockholms båtuppläggningsplatser. Bytet från giftig färg till s.k. ytmjuk färg har inte visat större framgång då även dessa färger innehåller giftiga ämnen.

Problemen är så pass allvarliga att det inte räcker med att båtklubbar uppmuntras att på frivillig basis vidta åtgärder. Staden måste ställa krav på att båtklubbarna vidtar åtgärder i enlighet med havs rekommendationer och även utifrån vad som krävs för att bidra till att de nationella miljömålen uppfylls. Det gäller exempelvis att vissa ämnen inte ska vara tillåtna för båtklubbar som arrenderar mark av staden. Om en båtklubb inte förmår att vidta åtgärder bör staden vidta åtgärder som fullt ut finansieras genom höjd arrendeavgift för den aktuella båtklubben. Det kan exempelvis handla om att staden sanerar förorenad mark. Staden ska också kunna säga upp arrendeavtal i förtid med båtklubbar som inte uppfyller kraven. Självklart är det också positivt om båtklubbar vill gå längre i sitt miljöarbete. Staden kan gärna uppmuntra till detta arbete genom ”miljödiplomering” av båtklubbar. Staden bör även se över andra åtgärder som på olika sätt uppmuntrar och underlättar för båtklubbarna att bli mer miljövänliga.

Idrottsnämnden

Reservation anfördes av Emilia Bjuggren m.fl. (S) enligt följande.

Idrottsnämnden föreslår att kommunfullmäktige bifaller motionen.
Nämnden anför därutöver följande:

Arbetet som staden har startat tillsammans med båtklubbarna i Stockholm, att intensifiera byggandet av båtbottentvättar och toalettömningsstationer, går alldeles för sakta idag. Vi har tidigare föreslagit både utökad antal gästplatser och en öppen tömningsanläggning i Stockholm. Den borgerliga majoritetens bristande ambitioner har dessvärre försenat det arbetet och vi tvivlar på att den uttalade avsiktsförklaringen, att under 2013 bygga två till tre nya anläggningar med god geografisk spridning vid båtklubbar, kommer att genomföras.

Som motionären föreslår skulle t.ex. utfärdande av ett ”Green Card” för båtklubbar som arbetar mer ”seriöst” än andra klubbar absolut vara värt att pröva, inte minst som ledstjärna för andra att intensifiera miljöarbetet.

Reservation anfördes av Åsa Jernberg (MP) med hänvisning till sitt för förslag

Nämnden bifaller i huvudsak förvaltningens förslag till yttrande.
Nämnden anför därutöver följande:

Det finns ett flertal allvarliga miljöproblem som orsakas av båtverksamheten i Stockholms stad. Bland annat är halterna av koppar, zink, bly, tributyltenn och andra giftiga ämnen kraftigt förhöjda i närområdena kring flera av Stockholms båtuppläggningsplatser. Bytet från giftig färg till s.k. ytmjuk färg har inte visat större framgång då även dessa färger innehåller giftiga ämnen.

Problemen är så pass allvarliga att det inte räcker med att båtklubbar uppmuntras att på frivillig basis vidta åtgärder. Staden måste ställa krav på vilka produkter som ska fasas ut och att båtklubbarna vidtar åtgärder, bland annat utifrån vad som krävs för att bidra till att de nationella miljömålen ”en giftfri miljö”, ”levande sjöar och vattendrag” och ”hav i balans” samt ”levande kust och skärgård” uppfylls. Om båtklubbarna inte förmår att själva vidta åtgärder bör staden vidta åtgärder, där höjda arrendavgifter kan fungera som finansiering av åtgärderna.

Det är viktigt att staden är ett föredöme och ställer hårda krav på sina egna anläggningar för att leva upp till de nationella miljömålen. Självklart är det positivt om båtklubbar vill gå längre i sitt miljöarbete. Staden kan gärna uppmuntra till detta arbete genom ”miljödiplomering” av båtklubbar. Staden bör även se över andra åtgärder som på olika sätt uppmuntrar och underlättar för båtklubbarna att bli mer miljövänliga.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reservation anfördes av Mats E.P. Lindqvist m.fl. (MP) enligt följande.

1. Att delvis godkänna miljöförvaltningens svar på skrivelsen.
2. Att staden ska genom att ställa krav på båtklubbarna medverka till att de nationella miljömålen ”en giftfri miljö”, ”levande sjöar och vattendrag” och ”hav i balans samt levande kust och skärgård” uppfylls.
3. Att uppdra åt miljöförvaltningen att inleda ett tillsynsprojekt som syftar till att tillse att giftiga båtbottnfärger eller andra miljöskadliga ämnen inte sprids till mark, sediment och vatten från Stockholms båtklubbar, med målet att båtklubbarna åtgärdat brister i sin hantering och skaffat tillgång till spolplatta och/eller bottentvätt inom 2-3 år.
4. Att miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår idrottsnämnden att, om tillräckliga åtgärder inte vidtagits av båtklubbarna inom den ovan angivna tiden, besluta att staden ska genomföra miljöskyddande åtgärder på kommunal mark som utarrenderas till båtklubbar och reglera kostnaderna genom nya arrendeavtal med berörda klubbar.

Vi instämmer helt med motionären om att det är ett stort problem att giftiga ämnen fortsätter att öka på och runt mark, och i bottensediment, i närheten av platser för båtuppläggning. Upprepade kontroller visar tydligt att halterna av koppar, zink, bly och tributyltenn, giftiga ämnen som finns eller har använts i båtbottnfärg är kraftigt förhöjda i närområdet runt de undersökta båtuppläggningsplatserna.

Vi instämmer i stort med motionärens förslag men anser inte att ett miljödiplomeringsystem för båtklubbar är tillräckligt för att lösa problemen med förgiftad mark och vatten runt båtklubbar. Arbetet med att minska miljöpåverkan från båtklubbar har i Stockholm pågått under lång tid och miljöförvaltningen har varit involverad i miljöförbättrande projekt på Stockholms båtklubbar sedan 90-talet. Trots detta fortsätter giftiga ämnen, både tillåtna och förbjudna att spridas till mark och vatten. Båtlivet är en viktig del av många stockholmarnas fritid eller vardag och ska så förbli. Att vattenkvaliteten i våra sjöar och hav inte försämras ligger i de flestas intresse. Tyvärr har varken den befintliga tillsynen eller befintliga miljödiplomeringsystem uppnått sina mål och flertalet inspekterade båtklubbar har fått fortfarande anmärkningar vad gäller egenkontroll, avfallshantering, avloppslösningar och rutiner. Vi anser därför inte att ett miljödiplomeringsystem kommer att vara tillräckligt för att uppnå renare uppläggningsplatser. Vi anser att en modernisering av Stockholms båtklubbar måste påbörjas nu. Målet måste vara att på sikt fasa ut skadlig båtbottnfärg. Adekvat utrustning för att undvika onödiga miljöpåverkan, som spolplattor och båtbottnentvättar, måste göras tillgängliga. Vi anser att åtgärderna ska tidsättas. Om båtklubbar som arrenderar kommunal mark inte själva utför åtgärder inom utsatt tid ska åtgärder genomföras av staden och regleras med hjälp av arrendeavgifter. Ett exempel kan vara att klubbar som säkrar medlemmarnas tillgång

till båtbottevänt genom avtal med extern part kan få sänkt arrende. En båtklubb som inte lever upp till de satta kraven ska kunna bli uppsagd från sitt arrende till förmån för annan båtklubb. En kartläggning av ansvar för och finansiering av saneringsåtgärder bör övervägas. Saknar ansvarig aktör finansiering av saneringsåtgärder kan detta vid behov återspeglas i arrendeavgifter. Den grundläggande principen bör vara att det är föreningen som ska betala. Först efter att åtgärder vidtagits för att förhindra ny tillförsel av giftiga ämnen till mark och sediment bör ny utredning och saneringsåtgärder av förorenad mark påbörjas.

Reservation anfördes av Mikael Magnusson m.fl. (S) och Sara Stenudd (V) enligt följande.

1. Nämnden ger förvaltningen i uppdrag återkomma med förslag till hur båtklubbar skall göras till anmälningspliktiga verksamheter.
2. Därutöver anföras

Förvaltningen delar uppenbarligen motionärens syn på behovet av att båtklubbarna tar ett större ansvar för medlemmarnas användning av miljögifter. Förvaltningen konstaterar också att flertalet inspekterade båtklubbar har fått en eller flera anmärkningar och att de saknar dokumentation om en systematisk egenkontroll. Dagens frivillighet räcker uppenbarligen inte.

Förvaltningen delar också motionärens uppfattning att båtklubbar med uppläggningsplatser skall vara anmälningspliktiga verksamheter enligt förordningen (1998:899) om miljöfarliga verksamheter.

Vi är därför något förvånade över att förvaltningen inte själv drar konsekvenserna av sin egen uppfattning och föreslår nämnden att anmälningsplikten bör genomföras.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Bengt Roxne m.fl. (S) enligt följande.

Vi yrkade att nämnden ställer sig bakom förslaget i den remitterade motionen.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Anita Lindskog m.fl. (S) enligt följande.

Motionen tar upp ett mycket angeläget ärende angående markföreningar i samband med båtuppläggningsplatser. Det föreslås även att miljöcertifiering skulle bli möjlig och att som bevis för detta åtagande skulle kunna utfärdas ett s.k. Green Card som skulle gälla i 2 år.

Vi stödjer förvaltningen förslag men vill att motionen antas i sin helhet, dvs. att också delen med Green Card infogas i beslutet

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

Bilaga 2

2012:25

2012:25

Motion av Malte Sigemalm (S) om kontroll och uppföljning av båtuppläggningsplatser inom Stockholms stad - Miljödiplomering av båtklubbar

Dnr 303-744/2012

Inom stadens område finns ett flertal platser för båtuppläggningsplatser. Platserna varierar storleksmässigt från mindre till större områden som tagits i anspråk för detta ändamål.

Samtliga platser ligger naturligt i vattennära läge.

Ett allvarligt problem som uppmärksammats vid en studie som gjorts av kommuner i Sverige av Institutet för tillämpad miljövetenskap i Stockholm är att gifthalterna vid dessa verksamheter rent generellt i Sverige ligger mycket högre än vad som gränsvärden anger. Den undersökning som genomförts visar på att

- kvicksilver överskreds gränsvärdet 450 gånger, för cancerframkallande polycykliska aromatiska kolväten cirka 2 000 gånger och för PCB cirka 500 gånger. (Gränsvärdena gäller markområden där människor vistas dagligen.)
- de högsta gifthalterna har påträffats i det översta markskiktet.
- Bland annat har kommunerna hittat olika mängder av ämnet tributyltenn, TBT, numera förbjudet i båtfärger på grund av dess hormonstörande verkan, i det översta marklagret. Det trots att ämnet användes i båtfärger för 30-50 år sedan, på 60- och 80-talet.
- Även för koppar överskreds gränsvärdet runt 100 gånger. Kopparläckande färger har varit förbjudna men tillåts igen sedan i höstas.

Förutom gifter i mark kunde konstateras gifthalter ner till fem meters djup, i anslutning till båtuppläggningsplatserna. Stockholm ska verka för en giftfri stad med ett minimerande av påverkan. De utsläpp som genereras från båtklubbar skadar miljön allvarligt och det är även en hälsorisk för de båtägare som årligen arbetar vid sin båt.

De arbetar oftast i plasttält runt båten vilken innebär att slipdamm etc. inte blåser bort utan är kvar i tältet och påverkar hälsan på sikt allvarligt.

I rapporten talas det om ett övervägande om att det bör övervägas att verksamheten bör vara anmälningspliktig och även ett klagörande hur ansvarsfördelningen är mellan enskilda båtägare och båtklubbar, kommuner/markägare beträffande det fortsatta arbetet med att komma till rätta med föroreningarna.

I Stockholm gjordes en genomgång av båtuppläggningsplatser under senare delen av 1998 talet ”Översiktlig miljöteknisk markundersökning (AB JACOBSON & WIDMARK,1998)”

Vid samtliga undersökta områden framkom följande

- Risk för spridning av ytliga föroreningar till recipient.
- Exponeringsrisk genom intag av jord samt genom exponering av förorenat damm.

I den undersökning och sammanställning som nu gjorts vid Institutionen för tillämpad miljövetenskap, ITM, tillfrågades kommunerna enligt nedan:

(Stockholms svar)

Har marken på någon/några båtuppläggningsplatser undersökts i er kommun?	Har någon båtuppläggningsplats i er kommun gjorts om till bostadsområde?	I så fall skedde det någon sanering av området innan?	Har någon båtuppläggningsplats efterbehandlats i er kommun?	Anser ni att det finns båtuppläggningsplatser i er kommun som bör efterbehandlas och saneras?
Ja, sex st. Vikingarnas segelsällskap på Djurgården, Margretelunds varvet vid Ulvsundasjön, Årstavikens Segelsällskap i Erikdalslundan, Fiskarfjärden Båtklubb i	Ja, LUX-parken på Lilla Essingen var tidigare en båtuppställningsplats.	Plats-specifikt gränsvärde för TBT beräknades till, 9 µg/kg TS. Saneringen föregicks av en riskbedömning.	LUX-parken på Lilla Essingen sanerades. Det var ytjorden som avlägsnades.	Det kan bli aktuellt vid annan markanvändning.

Skärholmen och Göta Segelsällskap på Långholmen. Även Luxparken har undersökts.				
---	--	--	--	--

Stadens svar innebär att man framgent kan fortsätta precis som nu och använda skadliga färger etc.

Stockholm stad bör genomföra en ny markanalys av områdena där båtuppställning sker, för att få fram nya fakta i och med att det är många år sedan som det senast gjordes. Staden bör i enlighet med arbetet att minska giftutsläpp påbörja saneringsarbeten innan det blir aktuellt med annan användning av marken än båtuppställning. Detta i syfte att förhindra ytterligare utsläpp till mark och vattendrag. I detta arbete ska båtklubbar vara involverade med bl.a. information till medlemmar om den miljöpåverkan som verksamheten genererat eller genererar. Det kan t ex handla om att vid inträdet till båtklubben medlemmen får genomgå en utbildning i miljökunskap med inriktning på miljöproblem relaterade till verksamhetens art.

Medlem i båtklubb får ett på detta sätt ett miljökort.

En slutsats i rapporten från ITM, är att giftspridningen måste upphöra och att den traditionella skötseln av båtar bör omprövas och ersättas med metoder som innebär mindre användning av giftiga ämnen i färger och lacker.

Man efterlyser nationella regler som kan minimera giftspridningen och minska hälsoriskerna för båtägarna. Staden bör dock kunna sätta upp normer för vilka produkter som ska utfasas.

För att ytterligare stimulera båtklubbar att arbeta förebyggande bör staden utfärda ett "Green card" till de båtklubbar som aktivt arbetar förebyggande, det kan handla om en inriktning av miljödiplomering av klubben. Staden tar fram kriterier samt genomförande av detta.

Stockholms kommunfullmäktige beslutar att

1. Staden genomför informationskampanj gentemot båtklubbar om miljöpåverkan från båtklubbar.
2. Staden tar fram en produktlista med ämnen som bör utfasas i samband med arbeten på fritidsbåtar.

3. Staden tillsammans med båtklubbar genomföra informationsinsatser gentemot klubbmedlemmar om att använda de minst miljöfarliga produkterna.
4. Staden till båtklubbar som arbetar seriöst med miljöförbättrande insatser utfärdar ett "Green Card" för klubben, gällande två år.
5. Att staden arbetar för att verksamheten vid båtklubbar även ska bli anmälningspliktig.

Stockholm den 7 maj 2012

Malte Sigemalm